

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ПЕТРИК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PETRYK v. UKRAINE)**

(Заява № 11103/18)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 березня 2026 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Петрик проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Андреас Зюнд (*Andreas Zünd*), Голова,
Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*),
Ваге Григорян (*Vahe Grigoryan*), судді,

та Мартіна Келлер (*Martina Keller*), заступник Секретаря секції,
з огляду на:

заяву (№ 11103/18), яку 19 лютого 2018 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянин України, пан Віктор Миколайович Петрук (далі – заявник), 1961 року народження, який проживає у с. Чистий Колодязь, та якому була надана правова допомога і його представляли пан М. Тарахкало і пані А. Козьменко, юристи, які практикують у м. Київ;

рішення повідомити про скаргу за статтею 2 Конвенції Уряд України (далі – Уряд), який представляла його Уповноважений, пані М. Сокоренко, а також визнати решту скаргу у заяві неприйнятними;

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 12 лютого 2026 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРЕДМЕТ СПРАВИ

1. Справа стосується смерті сина заявника під час несення ним військової служби та порушує питання за статтею 2 Конвенції.

I. ПОДІЇ, ЩО ПЕРЕДУВАЛИ СПРАВІ

2. У березні 2014 року сина заявника, П.С., якому на той момент було 26 років, призвали на військову службу після оголошення органами державної влади України спеціальної військової мобілізації. Він був одружений і мав двох неповнолітніх дітей. Його завдання в армії полягало у ремонті транспортних засобів.

3. 18 лютого 2015 року П.С. взяв коротку відпустку, щоб побути вдома. Він повідомив своїй родині, що завершить службу приблизно через два тижні та повернеться додому. Заявник стверджував, що його син мав плани на майбутнє та не виявляв жодних ознак депресії. Заявник, як стверджується, підслухав телефонну розмову між П.С. та його начальниками, В.К. та К.С., під час якої К.С., вочевидь, погрожував його синові. Заявник не надав жодних додаткових відомостей у зв'язку з цим.

4. Увечері 22 лютого 2015 року заявник востаннє розмовляв зі своїм сином телефоном. П.С. щойно повернувся до своєї військової частини із зони бойових дій і сказав батькові, що був дуже втомлений. Він пообіцяв передзвонити пізніше, але так і не передзвонив.

II. СМЕРТЬ П.С. ТА ПОВ'ЯЗАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

5. П.С. помер увечері 22 лютого 2015 року. Згідно з показаннями декількох військовослужбовців, у тому числі начальників П.С. В.К. і К.С., а також двох солдатів (а саме С.К. та С.С.), з якими згідно з твердженнями заявника П.С. мав дружні стосунки, обставини його смерті були такими. Після гри в доміно із С.К. та іншим солдатом (С.Т.), П.С. покинув бліндаж. Більшість військовослужбовців, у тому числі В.К. і К.С., були в бліндажі. Деякі, у тому числі С.С., були знадвору. Через декілька хвилин з боку вантажівки, закріпленої за П.С., пролунав постріл. Його товариші по службі знайшли його в кабіні із сильно закривавленим обличчям, а між ніг він тримав автомат. Оскільки кабіна була замкнена зсередини, один із солдатів розбив вікно. У П.С. було наскрізне вогнепальне поранення голови. Він був непритомний, але усе ще живий. Парамедик перев'язав рану, і П.С. доставили до лікарні у супроводі В.К. і К.С. Проте він помер до прибуття туди. Заявник стверджував, що з невідомих причин було вирішено доставити П.С. до лікарні, розташованої за 64 км від військової частини, тоді як інша знаходилася лише за 14 км.

6. Військовослужбовців, які перебували у військовій частині на момент події, неодноразово допитували як свідків. Згідно з висновками судово-психологічної експертизи (складеними у 2021 та 2022 роках) стосовно відеозаписів їхніх допитів у квітні 2019 року, ці свідки говорили вільно та без жодних ознак тиску. Більшість із них стверджували, що не помітили нічого незвичайного в поведінці П.С. Однак С.К. зазначив, що П.С. розмовляв з кимось по мобільному телефону «на підвищених тонах». Він також стверджував, що П.С. сказав йому: «Ти не будеш їздити на вантажівці після мене». С.К. зазначив, що П.С. був сумний того дня, коли вони розмовляли. К.С. і В.К. також згадували розмову П.С. по мобільному телефону з кимось незадовго до події, під час якої він здавався засмученим та роздратованим.

7. 23 лютого 2015 року працівники Куйбишевського РВ ГУМВС України в Запорізькій області, до якого персонал лікарні повідомив про подію, порушили кримінальне провадження за фактом смерті П.С., яка ймовірно сталася внаслідок порушення правил поводження з вогнепальною зброєю (провадження № 0111). Того ж дня працівники Волноваського РВ ГУМВС України в Донецькій області, до якої військова частина надіслала аналогічне повідомлення, також

порушили кримінальне провадження з цього питання, але за фактом вбивства, вчиненого невстановленими особами (провадження № 0223). Обидва органи досудового розслідування не координували свої дії.

8. Розслідування у провадженні № 0111 було закрито 16 квітня 2015 року у зв'язку з відсутністю події злочину.

9. Хоча розслідування у провадженні № 0223 також тричі закривалося з аналогічних підстав (19 травня і 27 червня 2015 року, а також 21 липня 2016 року), усі ці постанови були скасовані як незаконні та необґрунтовані (28 травня, 13 липня 2015 року і 28 липня 2016 року відповідно), і розслідування усе ще триває.

10. Як підтверджувалося наявними у Суду документами у справі, розслідування було підірвано численними затримками та недоліками, які включають (але не обмежуються) такими.

- Фрагмент кістки та гільза від кулі, вилучені слідчим під час огляду місця події 23 лютого 2015 року, були втрачені невдовзі після цього, а їх вилучення не було задокументовано.
- Зразок крові та гістологічний матеріал, взяті з тіла під час первинної судово-медичної експертизи 24 лютого 2015 року у контексті провадження № 0111, були знищені до того, як слідчий, який проводив паралельне розслідування у контексті провадження № 0223, звернувся із запитом у зв'язку з цим (у 2018 та 2021 роках).
- Змиви з рук П.С., які також спочатку були на зберіганні в органі досудового розслідування, який розслідував провадження № 0111, були вилучені для цілей триваючого розслідування у провадженні № 0223 лише у 2019 чи 2020 році. У висновку експерта від 22 жовтня 2020 року було зроблено висновок про відсутність слідів речовин згорання пороху та вибухових речовин на цих змивах.
- Вантажівку, в салоні якої було знайдено смертельно пораненого П.С., і знайдену поруч із ним зброю було повернуто до військової частини невдовзі після події без проведення ретельних судових експертиз. Додаткові судові експертизи були проведені лише 31 жовтня 2019 року (щодо зброї) та 30 червня 2021 року (щодо вантажівки).
- Мобільний телефон, що належав П.С., було вперше оглянуто 17 травня 2016 року після того, як він зберігався без опломбування понад рік. Хоча жодних надісланих SMS-повідомлень зафіксовано не було, у червні 2020 року оператор мобільного зв'язку повідомив працівників поліції у відповідь на їхній запит, що 22 лютого 2015 року (тобто в день його смерті) П.С. надіслав сім SMS-повідомлень на той самий номер, зареєстрований у його контактах під прізвиськом. Однак слідчий чекав до лютого 2024 року, перш ніж звернутися з постановою

про відновлення тексту цих SMS-повідомлень. Оператор мобільного зв'язку відмовив у задоволенні його запиту, оскільки не було ухвалено рішення слідчого судді про надання дозволу на розкриття інформації, і в будь-якому випадку інформацію було знищено після закінчення трирічного строку позовної давності для цивільної відповідальності. 11 квітня 2024 року було проведено цифрову технічну експертизу мобільного телефону. Єдина інформація, доступна в наявних у Суду матеріалах справи у зв'язку з цим, полягає в тому, що «не було виявлено жодної інформації щодо смерті П.С.».

- Хоча телефон П.С. містив аудіозаписи (датовані 2013 та 2014 роками), на яких чоловічий та жіночий голоси обговорювали заборгованість чоловіка перед відповідною жінкою і його труднощі з поверненням боргу, особу цієї жінки було попередньо встановлено та її вперше допитано лише у березні 2024 року. Вона зізналася, що розмовляла з П.С. незадовго до його смерті. Вона також визнала, що була власницею номера телефону, на який було надіслано сім SMS-повідомлень з телефону П.С. у день його смерті, але які згодом було видалено. Однак відповідний свідок зазначила, що не пам'ятала змісту жодних SMS-повідомлень чи будь-яких інших відомостей. Вона також заперечила, що П.С. мав якусь заборгованість перед нею або, наскільки їй було відомо, перед кимось іншим.
- Хоча було проведено декілька судово-медичних експертиз та слідчих експериментів, було встановлено, що неможливо було дати чітку відповідь на питання, чи було технічно можливим, щоб П.С. вистрілив у себе, враховуючи його зріст, характеристики його поранення (його розташування (вхідне поранення в лівій скроні та вихідне поранення в правій частині потилиці) та його напрямок (зі спини вперед, зліва направо та знизу вгору); той факт, що можлива відстань пострілу була встановлена від 1 – 3 см до 23 – 25 см без ознак пострілу з прямим контактом); задокументоване положення його тіла та зброї; показання свідків та всі наявні докази. Слідчий декілька разів ставив це питання комісії експертів, проте експерти послідовно доходили висновку, що це виходило за межі їхньої компетенції, і що слідчий повинен був дійти висновку на підставі всіх матеріалів справи.
- Посмертна судово-психіатрична експертиза П.С. була проведена лише 27 листопада 2024 року, і в питаннях, поставлених експертам, самогубство П.С. було взято до уваги як встановлений факт. У висновку експерта було зроблено

висновок, що П.С. не мав психічних розладів і був здатний контролювати свої дії під час самогубства.

III. ІНШІ ВІДПОВІДНІ ФАКТИ

11. У червні 2016 року родина померлого (заявник та його дружина, а також вдова П.С. та двоє неповнолітніх дітей) звернулися із заявами про виплату одноразової державної допомоги згідно із законодавством щодо соціального захисту військовослужбовців та їхніх сімей. Хоча у задоволенні їхніх заяв спочатку було відмовлено, зрештою вони були задоволені у червні 2019 року після того, як суди встановили, що висновок службового розслідування, на підставі якого було зроблено висновок, що смерть П.С. не була пов'язана з його військовою частиною, був складений без проведення будь-яких відповідних слідчих дій. У результаті кожен із зазначених родичів П.С. отримав по 182 700 українських гривень (далі – грн, що еквівалентно приблизно 6 500 євро). Крім того, 17 грудня 2020 року Чернігівський районний суд присудив кожному з них по 10 000 грн (що еквівалентно приблизно 300 євро) в якості відшкодування моральної шкоди з огляду на незаконні дії та бездіяльність військових органів, які перешкодили родині загиблого отримати фінансову допомогу, на яку вони мали право згідно із законом. Це рішення було залишено без змін судами вищих інстанцій.

ОЦІНКА СУДУ

СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 2 КОНВЕНЦІЇ

12. Заявник скаржився, що держава не виконала своїх зобов'язань за матеріальним та процесуальним аспектами статті 2 Конвенції.

A. Прийнятність

13. Суд зазначає, що ця заява не є ані явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції, ані неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

B. Суть

1. Доводи сторін

14. Заявник доводив, що П.С. вбили, а держава не змогла його захистити. Заявник, зокрема, стверджував, що протягом останніх десяти років в українській армії були значні небойові втрати, і органи

державної влади не розголошували жодної статистики у зв'язку з цим. Тому він стверджував, що, хоча й існували певні встановлені законодавством механізми запобігання самогубствам та насильству на військовій службі, їхня ефективність не була доведена на практиці. Заявник наголосив, що обов'язком органів державної влади було надання правдоподібного пояснення смерті його сина, яка настала під час його перебування під виключним контролем держави в ході несення ним військової служби. На думку заявника, цей обов'язок дотриманий не був.

15. Заявник також стверджував, що розслідування, яке тривало понад дев'ять років, було підірвано різними недоліками та відсутністю ретельності. У результаті точні обставини смерті його сина залишилися нез'ясованими, і ніхто не був притягнутий до відповідальності.

16. Уряд доводив, що держава виконала свої позитивні зобов'язання за статтею 2 Конвенції, оскільки вона запровадила ефективні механізми запобігання самогубствам у війську та доклала всіх можливих зусиль, аби надати правдоподібне пояснення смерті П.С. Він також стверджував, що ніщо не свідчило про цькування чи жорстоке поводження з П.С. у військовій частині.

17. Уряд доводив, що було проведено всі необхідні слідчі дії для встановлення істини щодо смерті сина заявника. Він зазначив, що розслідування усе ще тривало і органи державної влади розглядали декілька можливих пояснень смерті П.С. (а саме, самогубство, смерть внаслідок порушення правил поводження з вогнепальною зброєю та вбивство).

18. Уряд зазначив, що, хоча розслідування дійсно мало деякі недоліки, такі недоліки були визнані та у зв'язку з ними заявнику та його родині було надано відшкодування. У відповідь на цей аргумент заявник наголосив, що його родина отримала лише одноразову соціальну допомогу та деяке незначне відшкодування за труднощі, що виникли у зв'язку з нею.

2. Оцінка Суду

19. Суд вважає за доцільне розпочати розгляд справи по суті, спочатку розглянувши процесуальний аспект скарги заявника за статтею 2 Конвенції, а саме, чи було розслідування обставин смерті П.С. ефективним, а потім перейти до матеріального аспекту, а саме питання, чи могла держава нести відповідальність за цю смерть (див. рішення у справах «А.П. проти Австрії» (*A.P. v. Austria*), заява № 1718/21, пункт 136, від 26 листопада 2024 року та «Петросян проти Вірменії» (*Petrosyan v. Armenia*), заява № 51448/15, пункт 120, від 09 січня 2025 року).

(а) Процесуальний аспект статті 2 Конвенції

20. Відповідні загальні принципи були наведені, зокрема, в рішенні у справі «Мустафа Тунч та Феджіре Тунч проти Туреччини» [ВП] (*Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey*) [GC], заява № 24014/05, пункти 169 – 182, від 14 квітня 2015 року).

21. Суд зазначає, що у цій справі розслідування насильницької смерті сина заявника тривало вже понад дев'ять з половиною років і згідно з наявними у Суду матеріалами справа досі перебуває в органах досудового розслідування. Суд повторює, що надмірна тривалість провадження є вагомим ознакою того, що провадження є недосконалим такою мірою, що становить порушення позитивних зобов'язань держави-відповідача за Конвенцією, якщо держава не навела вкрай переконливих та правдоподібних причин для виправдання тривалості провадження (див. рішення у справах «Мазепа та інші проти Росії» (*Mazepa and Others v. Russia*), заява № 15086/07, пункт 80, від 17 липня 2018 року та «Вячеславова та інші проти України» (*Vyacheslavova and Others v. Ukraine*), заява № 39553/16 та 6 інших заяв, пункт 400, від 13 березня 2025 року). Уряд не надав такого виправдання у цій справі. Водночас матеріали справи чітко вказують, що основною причиною тривалого розслідування були надмірні затримки, спричинені національними органами влади, та явна відсутність їхньої компетентності чи сумлінності. У якості найяскравіших прикладів Суд зазначає, що найперші змістовні спроби провести якісь важливі слідчі дії, такі як вилучення та оцінка цифрових доказів з мобільного телефону померлого та посмертна судово-психіатрична експертиза, були проведені через дев'ять років після його смерті (див. пункт 10).

22. У своїй практиці Суд встановив, що сам плин часу, який невідворотно знижує кількість та якість наявних доказів, може зашкодити розслідуванню і навіть фатально загрожувати його шансам на успіх (див. рішення у справі «Ніколау проти Кіпру» (*Nicolaou v. Cyprus*), заява № 29068/10, пункт 150, від 28 січня 2020 року). У цій справі труднощі в розслідуванні, яке усе ще триває майже десять років після подій, не обмежуються негативними наслідками самого лише плину часу, а й включає численні минулі упущення та недоліки, які може бути складно, якщо не неможливо, виправити.

23. Суд вважає зазначені міркування достатніми для висновку, що органи державної влади не провели ефективного розслідування смерті П.С. З огляду на цей висновок Суд вважає, що немає потреби розглядати, чи відповідали інші аспекти розслідування вимогам Конвенції (див. рішення у справі «Нана Мурадян проти Вірменії» (*Nana Muradyan v. Armenia*), заява № 69517/11, пункт 153, від 05 квітня 2022 року).

24. Отже, було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції.

(b) Матеріальний аспект статті 2 Конвенції

25. Суд зазначає, що хоча розслідування на національному рівні ще не дійшло остаточного висновку стосовно пояснення смерті П.С., формулювання питань у його посмертній судово-психіатричній експертизі свідчить, що органи досудового розслідування схиляються до версії самогубства (див. пункт 10). Це не має жодного стосунку до оцінки Судом скарги заявника за матеріальним аспектом статті 2 Конвенції, оскільки у будь-якому випадку, дійшовши висновку, що проведене органами державної влади розслідування мало серйозні недоліки (див. пункт 24), Суд не може вважати висновки цього розслідування достовірними, а пояснення смерті П.С. переконливим і задовільним.

26. З цього випливає, що органи державної влади не можна вважати такими, що виконали свій обов'язок надати задовільне та переконливе пояснення смерті сина заявника, яка настала під час його перебування під їхньою опікою (див. рішення у справі «Оганьян проти Вірменії» (*Ohanjanyan v. Armenia*), заява № 70665/11, пункт 160, від 25 квітня 2023 року).

27. Цього міркування достатньо для висновку Суду, що було порушено матеріальний аспект статті 2 Конвенції (там само, пункт 161).

ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

28. Заявник вимагав 100 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди, 36 100 українських гривень в якості компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження у національних судах (які мають бути сплачені на банківський рахунок заявника) та 4 950 євро – компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді (які мають бути сплачені на банківський рахунок пана Тарахкала).

29. Уряд заперечив проти зазначених вимог.

30. Суд вважає за доцільне присудити заявнику 20 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися.

31. Крім того, з огляду на наявні в нього документи та свою практику, Суд вважає за доцільне присудити заявнику 650 євро та додатково суму будь-якого податку, що може йому нараховуватися, в якості компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження на національному рівні. Також Суд присуджує заявнику додатково до отриманої правової допомоги 2 000 євро в якості компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику. На прохання заявника зазначена сума в

розмірі 2 000 євро має бути сплачена безпосередньо на банківський рахунок пана М. Тарахкала (див., наприклад, рішення у справі «Хлаїфія та інші проти Італії» [ВП] (*Khlaifia and Others v. Italy*) [GC], заява № 16483/12, пункт 288, від 15 грудня 2016 року).

32. Суд також вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушено матеріальний аспект статті 2 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 20 000 (двадцять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 650 (шістсот п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації витрат на правову допомогу, понесених під час провадження на національному рівні;
 - (iii) 2 000 (дві тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації витрат на правову допомогу, понесених під час провадження у Суді, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок, вказаний паном М. Тарахкалом;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ПЕТРИК ПРОТИ УКРАЇНИ»

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 12 березня 2026 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Мартіна Келлер
(*Martina Keller*)
Заступник Секретаря

Андреас Зюнд
(*Andreas Zünd*)
Голова